

KARAR İNCELEME

SÖZLEŞMENİN KURULUŞUNDA ALDATMA

HAZIRLAYAN

Av. Şeyma AY

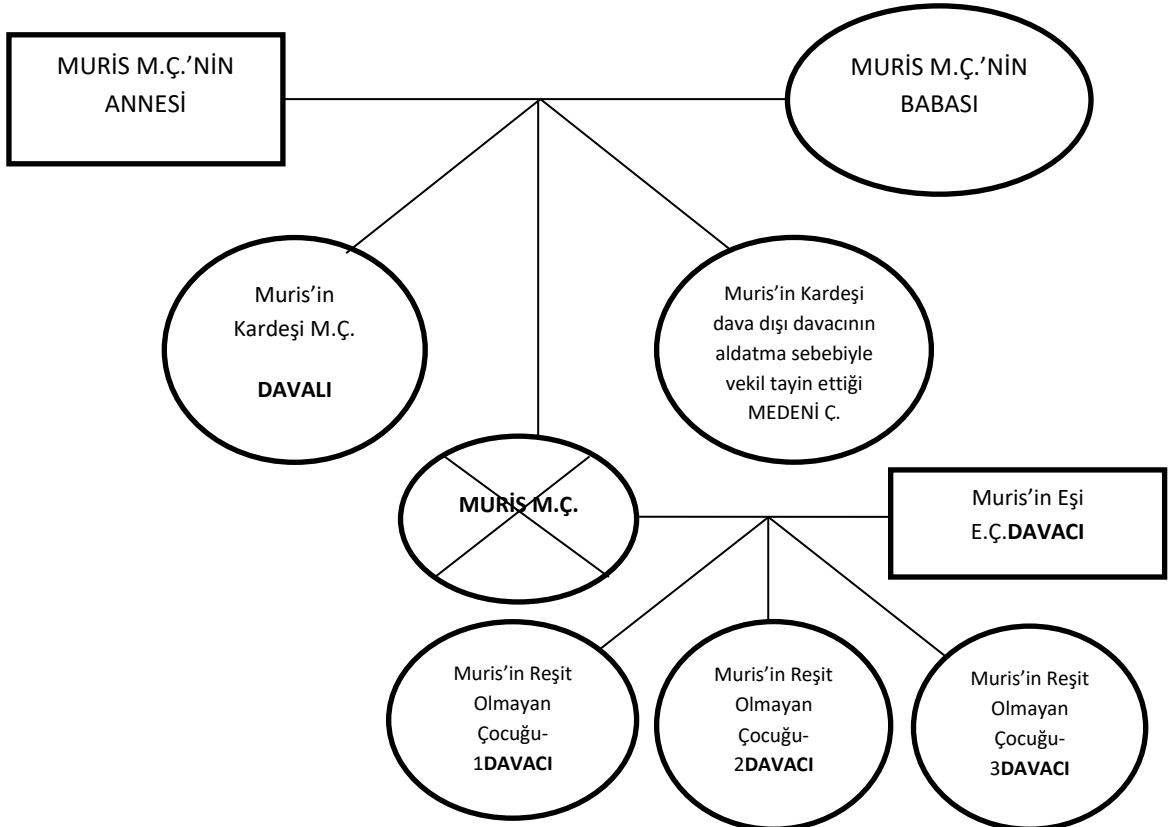
İzmir, 2015

İÇİNDEKİLER

| | |
|---|----|
| I. OLAYIN ÖZETİ..... | 2 |
| II. ÇÖZÜMLENMESİ GEREKEN HUKUKİ PROBLEM..... | 3 |
| III. MERCİLERİN ÇÖZÜM TARZI..... | 3 |
| A. YEREL MAHKEMENİN KARARI..... | 3 |
| B. YARGITAY DAİRESİNİN KARARI..... | 3 |
| C.YARGITAY HUKUK GENEL KURULUNUN KARARI..... | 3 |
| IV. GÖRÜŞÜMÜZ..... | 4 |
| A. GENEL OLARAK..... | 4 |
| B. ALDATMA..... | 4 |
| 1. Kavram..... | 4 |
| 2. Aldatmanın Koşulları..... | 5 |
| a. Aldatma Fiili..... | 5 |
| aa. Olumlu ve Olumsuz Aldatma Fiili..... | 5 |
| aaa. Olumlu Aldatma Fiili..... | 5 |
| bbb. Olumsuz Aldatma Fiili..... | 6 |
| bb. Aldatma Davranışı Sözleşmenin Karşı Tarafı veya Onun Yardımından Yararlandığı Üçüncü Bir Kişi Tarafından Yapılmış Olmalı..... | 6 |
| aaa. Genel Olarak..... | 6 |
| bbb. Üçüncü Kişinin Aldatması..... | 7 |
| b. Aldatma Kastı..... | 7 |
| c. Aldatma Hukuka Aykırı Olmalı..... | 8 |
| d. İliyet Bağı..... | 8 |
| aa. Asli Aldatma..... | 8 |
| bb. Fer'i Aldatma..... | 9 |
| 3. Aldatmanın Sonuçları..... | 9 |
| a. Sözleşmenin Hükümsüz Hale Getirilmesi..... | 9 |
| b. Hükümsüzlük Halinde İade Yükümlülüğü..... | 10 |
| c. Zararın Tazmini..... | 10 |
| aa. Sözleşmenin İptali Halinde..... | 10 |
| bb. Sözleşmenin Geçerliliğine Rağmen Zararın Tazmini..... | 10 |
| 4. Aldatmanın İspatı..... | 11 |
| V. SONUÇ..... | 11 |
| KAYNAKÇA..... | 13 |
| İNCELENEN HUKUK GENEL KURULU KARARI..... | 14 |

I.OLAYIN ÖZETİ

Dava konusu olayda; muris M.Ç. 3.4.2000 tarihinde vefat etmiş, geriye mirasçıları davacılar olan murisin eşi E.Ç. ve reşit olmayan üç çocuğu kalmıştır. Murisin mirasçısı eşi E.Ç. epilepsi hastası ve cahil bir kimsedir. Olayımızda murisin kardeşi olan davalı M.Ç. davacıların murisi adına kayıtlı bulunan ticari minibüsü davacı E.Ç. adına naklettireceğini söyleyerek davacı E.Ç.'yi kandırarak notere gitmesini sağlamıştır. Fakat 11.1.2001 tarihinde noterde yapılan işlemde davacı E.Ç., murisin diğer kardeşi olan dava dışı Medeni Ç.'ye davalı M.Ç.'yemuristen kalan ticari minibüsü satması için vekalet vermiştir. 13.9.2001 tarihinde ise davacı E.Ç.'nin dava dışı Medeni Ç.'ye vermiş olduğu özel vekaletname ile dava dışı Medeni Ç.,davalıM.Ç.'ye ticari minibüsün satış işlemi yapmıştır.Vekil tayin edilen Medeni Ç. ve davalı M. Ç. ile davacıların murisi M.Ç. kardeşdir.Tüm bu olayların ardından, davacılar vekili, Muris M.Ç.'nin 3.4.2000 tarihinde vefatından sonra geride kalan mirasçıları davacı E. ve reşit olmayan üç çocuğunun destek ve yardıma muhtaç olmasını fırsat bilen murisin kardeşleri davalı M. ile dava dışı Medeni Ç. 'nin, davacıların mallarını ele geçirme çabasına giriştiklerini; bu amaçla davalının, muris adına kayıtlı bulunan minibüsü "adınıza naklettireceğim" diye kandırıp, davacı E.Ç. 'yi notere götürdüğünü; ancak hile ile düzenlenen 11.1.2001 tarihli vekâletnamede, muris adına kayıtlı minibüsü davalıya satması için dava dışı Medeni Ç. 'nin davacılar tarafından vekil tayin edildiği, bu vekâletnameye istinaden dava konusu minibüsün vekil eliyle 13.9.2001 tarihinde noterden davalıya satıldığını; davacının satış iradesi bulunmayıp, satış bedelini de almadığını, dolayısıyla vekaletin ve satış sözleşmesinin aldatmaya dayalı olduğunu ileri sürerek, davalıya yapılan satış işleminin iptaline karar verilmesini istemiştir.



II.ÇÖZÜMLENMESİ GEREKEN HUKUKİ PROBLEM

Çözülmesi gereken hukuki problem; davacı tarafça dava dışı Medeni Ç.' ye verilen vekaletin ve buna dayalı olarak davalı M.Ç.'ye yapılan satış işleminin davalı M.Ç.' nin aldatmasına dayalı olup olmadığını hususunda toplanmıştır.

III.MERCİLERİN ÇÖZÜM TARZI

A.YEREL MAHKEMENİN KARARI

Yerel mahkeme olan Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi 27.03.2003 tarihli 2003/7 E. 2013/217 Karar numaralı kararı ile;davacıların bizzat, daha kolay ve masrafsız olarak davalı ile doğrudan satış sözleşmesi yapmak imkanı var iken, daha dolambaçlı ve masraflı bir yol olan vekaletname tanzimi ve satışın vekil eliyle gerçekleştirilmesi, vekaletname tanzim tarihi ile satış tarihi arasında uzun sayılabilecek bir sürenin geçmiş olması ve murise ait eşyaların davacılar vekili ile davalı tarafından zorla götürülmesi karşısında davacının aldatma ile kandırıldığının anlaşıldığı" gerekçesiyle "davanın kabulü ile, 21 DE 494 plakalı araca ilişkin 13.9.2001 tarihli satışın iptaline ve satıştan önceki malikler adına tesciline" karar vermiştir.

B.YARGITAY DAİRESİNİN KARARI

Yerel mahkemenin davayı kabul kararının davalı tarafça temyiz edilmesinin üzere dosya Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin önüne gelmiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 9.3.2004 tarihli 2003/7788 E. 2004/2937 Karar sayılı dosyası ile,iddia edildiği gibi 11.1.2001 tarihinde davalının davacıyı notere götürdüğünün açık olmadığını, 11.1.2001 tarihli vekaletnamede parmak izi yerine imza kullanması nedeniyle davacı E.Ç. 'nin okur yazar olduğu ve imzaladığı bu belgenin Medeni Ç. isimli kişiyi vekil tayin eden bir belge olduğunu rahatlıkla anlayabileceğini, resmi bir yer olan noterlikte düzenlenen resmi belgelerde yazılanların aksinin ileri sürülerek geçersizliğinin ve aldatma iddiasının kanıtlanamadığı sonuç ve kanaatine vararak yerel mahkemenin davanın kabulüne ilişkin kararının bozulmasına karar vermiştir.

C.YARGITAY HUKUK GENEL KURULUNUN KARARI

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin bozma kararının ardından, yeniden yapılan yargılama sonunda yerel mahkeme önceki kararında direnmiştir. Direnme kararının ise temyiz edilmesi üzerine dosya Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun önüne gelmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 16.2.2005 tarihli 2005/4-17 Esas 2005/70 Karar sayılı kararında yerel mahkemenin kararının düzeltilerek onanmasına karar vermiştir. Şöyle ki;

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, tanık ifadelerindedavacı E.Ç.'nin babasının yanına gelen davalının, "arabayı E.Ç. 'nin üzerine geçireceklerini" söyleyerek babasından Emine'yi sordüğünü daha sonra E.Ç.'nin gelmesi üzerine birlikte notere gittiklerini beyan ettiklerini ve Bismil Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2003/1 D. İş sayılı dosyasında; davacıların murisine ait eşyalar vekil Medeni Ç.'nin evinde tespit edilmiş; o dosyada dinlenen davacı tanığı murise ait eşyaların ablaları tarafından vekil Medeni Ç.'nin evine götürüldüğünü davacı E.Ç.'nin de üç

çocuğuyla birlikte babasının evine gittiğini, ifade ettiğini belirtmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tüm bu deliller ışığında değerlendirildiğinde; muris adına kayıtlı minibüsün davacı E.Ç. tarafından 11.1.2001 tarihli vekâletnamenin tanzimi sırasında noterde bulunan davalıya satışının doğrudan yapılması yerine, davacının Medeni Ç. isimli kişiyi vekil tayin etmesi ve davalıya satışın vekil eliyle gerçekleştirilmesinin hayatın olağan akışına uygun bulunmadığı, satış akdinde satış bedelinin hemen alındığı belirtilmesine karşın, davalının satış bedelini satış tarihinden önce ödediğini savunmasının çelişki oluşturduğu, tanık anlatımlarına göre, davalının davacıyı, muris adına kayıtlı bulunan minibüsü davacı adına naklettireceğine inandırıp, kandırarak notere götürdüğü, bu haliyle vekâletin ve buna dayalı satış sözleşmesinin aldatmaya dayalı olduğunun kanıtlandığı sonucuna varmıştır.

Bu sebeplerle yerel mahkemenin direnme kararının yerinde olduğunu belirtmiştir. Fakat araç sahiplerinin araçlarını yetkili kuruluşa tescil ettirmesi idari işlem niteliğinde bulunduğundan, yerel mahkemece "Aracın davacılara ait olduğunun tespitine" hükmedilmesi gerekirken, açıklanan yön gözden kaçırılarak, yazılı şekilde "Aracın satıştan önceki malikler adına teselline" karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan, bozma nedeni olduğunu fakat bu yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden, hüküm fıkrasının ikinci bendinde yazılı, "Satıştan önceki malikler adına teselline" kelimelerinin çıkarılarak, yerine "Dava konusu aracın davacılara ait olduğunun tespitine" yazılmak suretiyle düzeltilerek onanmasına karar vermiştir.

IV. GÖRÜŞÜMÜZ

A. GENEL OLARAK

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 30. maddesi ve devamında İrade Bozuklukları başlığı altında irade bozuklukları düzenlenmiştir. Buna göre irade bozukluk halleri:

- **Yanılma**
- **Aldatma**
- **Korkutmadır.**

Dava konusu olayımızda ise irade bozuklukları hallerinden aldatma söz konusu olup, aldatma irade bozukluğu halini olayımızla ilişkilendirerek anlatmaya çalışacağız.

İncelemiş olduğumuz Hukuk Genel Kurulu Kararı 818 sayılı Eski Türk Borçlar Kanunu döneminde karara bağlanmış olup, bu nedenle mercilerce Eski Türk Borçlar Kanununa göre değerlendirilmiştir. Fakat biz çalışmamızda yeni kanun olan 11.1.2011 tarihli 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa göre değerlendirme yapacağız.

B. ALDATMA

1. Kavram

818 sayılı eski Borçlar Kanununda 28. maddede "hile" olarak adlandırılarak düzenlenen irade bozukluğu, 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunumuzda 36. maddesinde

“aldatma” adı altında düzenlenmiş olup, madde hükmünde metin dilinde yapılan sadeleştirme dışında esasa ilişkin bir yenilik getirilmemiş, değişik ifadelerle hüküm tekrar edilmiştir.

Yeni kanun ile irade bozuklukları hallerinin terimleri hata yerine yanılma, hile yerine aldatma, ikrah yerine korkutma olarak değiştirilmiştir. Kanaatimizce işbu hata yerine yanılma, hile yerine aldatma, ikrah yerine korkutma terimlerinin kullanılması isabetli olmamıştır. Eski 818 sayılı Borçlar Kanunu 1926 yılında yürürlüğe girmiş olup, o günden bu güne yaklaşık bir asırlık süre geçmiş işbu bir asırlık süredir yerleşmiş olan söz konusu terimlerin günlük dildeki terimlerle değişmesinin haklı bir gerekçesi olmadığı kanaatindeyiz. Nitekim hile terimi yasalarımızda yıllarca yerleşmiş, uygulanmış kararlara geçmiş olan bir temel hukuk kavramıdır. Kanun koyucuda işbu kavramların değiştirmesine haklı bir gerekçelendirmede ortaya koymamıştır.¹Buna rağmen çalışmamızda karışıklığa mahal vermemesi açısından yeni ve güncel olan aldatma terimini kullanmayı uygun bulduk.

Aldatma, bir kimsenin hukuki bir işlem yapmasını sağlamak için karşı tarafın veya üçüncü bir kişinin hukuken caiz olmayan vasıtalar kullanarak bilerek ve isteyerek yanılmaya düşürmesidir.²Aldatma özü itibariyle bir saikte yanılma değildir. Fakat aldatmada, aldatılan kişinin hataya düşmesi için karşı tarafın veya üçüncü bir şahsın kandırmaya yönelik davranışlarının sebep olması gerekmektedir. Diğer bir irade bozukluğu olan yanılmanın sözleşmenin hükümsüzlük sebebi olarak esaslı olması gerekmesine karşılık, aldatmanın esaslı olması gerekmemektedir. Aldatma esaslı olmasa dahi sözleşmenin hükümsüzlük sebebidir. Bu husus ise Borçlar Kanunu’nun aldatmayı düzenleyen 36. maddesinde “yanılma esaslı olmasa bile” ifadesiyle dile getirilmiştir.³

2.Aldatmanın Koşulları

a. Aldatma Fiili

Aldatmayı yapan tarafın, diğer tarafta sözleşme yapma iradesini uyandırandoğru olmayan eylem ve davranışlar sergilemesidir. Aldatma fiili bir yapma fiili ile olabileceği gibi bir yapmama, susma v.s. eylemi ile de olabilir.⁴

aa. Olumlu ve Olumsuz Aldatma Fiili

aaa. Olumlu Aldatma Fiili

Olumlu aldatma fiilinde,aldatan aktif bir davranışla gerçekte var olmayan şeyi varmış gibi gösterir veya aksine gerçekte var olan bir şeyi yokmuş gibi gösterir, gizler. Örneğin, bir

¹**Kılıçoğlu, Ahmet M.:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19. Bası, Ankara 2015, s.211.

²**Antalya, Gökhan:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, 1. Baskı, İstanbul 2012, s.236; **Nart, Serdar :** Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Hükümler, 1. Baskı, Ankara 2014, s.34; **Kayıhan,Şaban:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4.Baskı, Ankara 2014, s.176.

³**Kılıçoğlu,s.212;Ayan, Mehmet:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Konya 2012, s.180;**Hatemi, Hüseyin /Gökyayla, Emre:** Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 2.Bası, İstanbul 2012,s.94; **Akıntürk,Turgut/ Ateş Kahraman,Derya:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri, 23. Baskı,İstanbul 2014, S.58; **Kayıhan,Şaban,** s.176.

⁴**Kılıçoğlu,s.212; Reisoğlu, Safa:** Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Bası, İstanbul 2013,s.125.

kimsenin kullanılmış bir otomobiliarabanın kilometre saatini düşürerek arabanın yapmış olduğu kilometreyi gizleyerek ve çarpma izini de boya ve tamir ile gizleyerek, fabrikadan yeni çıkmış bir otomobil olduğunu ileri sürerek satması fiili aldatmanın aktif bir şekilde yapıldığı halidir.⁵

Karara konu olayda, murisin kardeşi olan davalı M.Ç. davacıların murisi adına kayıtlı bulunan ticari minibüsü davacı E.Ç. adına naklettireceğini söyleyerek davacı E.Ç.'yi kandırarak notere gitmesini sağlamıştır. Fakat 11.1.2001 tarihinde noterde yapılan işlemde davacı E.Ç., murisin diğer kardeşi olan dava dışı Medeni Ç.'ye davalı M.Ç.'ye muristen kalan ticari minibüsü satması için vekalet vermiştir. 13.9.2001 tarihinde ise vekil olunan dava dışı Medeni Ç.,davalıM.Ç.'ye ticari minibüsün satış işlemi yapmıştır. Görüldüğü üzere davalı aldatma fiilini aktif bir davranışla gerçekte olmayan şeyi varmış gibi göstererek olumlu aldatma fiilini gerçekleştirmiştir.

bbb. Olumsuz Aldatma Fiili

Olumsuz aldatma fiili, aldatanın bilgi verilmesi gereken bir durumda susması şeklinde gerçekleşir. Susmanın dürüstlük kuralına göre aldatma sayılıp sayılmayacağı her somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Kişinin dürüstlük kuralından ve kanundan doğan bilgi verme yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda susması aldatma sayılır.

Kişinin bilgi verme yükümlülüğünden doğan örnekler vermek gerekirse;

Vekâlet, hizmet, eser sözleşmeleri gibi güvene dayılı ve sürekli borç yükleyen sözleşmelerde bilgi verme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu sözleşmelerde yükümlülüğün yüksek derecede olması hasebiyle yükümlülük altında bulunanın susması aldatma kapsamında değerlendirilir.

Sözleşmenin diğer tarafının temel yanılıgısına düştüğünü fark eden karşı tarafın dürüstlük kuralı gereğince uyarması gerekmesine rağmen uyarılmaz ise aldatma gerçekleşmiş olur.

Aldatılan hususun sözleşmenin diğer tarafının bilmesi için teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren durumlarda karşı tarafın bu hususları açıklama yükümlülüğü bulunmaktadır. Aksi halde aldatma söz konusu olacaktır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunu'nun 55. Maddesinde kanuni bilgi verme yükümlülüğü düzenlenmiştir.⁶

bb. Aldatma Davranışı Sözleşmenin Karşı Tarafı veya Onun Yardımından Yararlandığı Üçüncü Bir Kişi Tarafından Yapılmış Olmalı

aaa. Genel Olarak

Aldatma eyleminin sözleşmenin karşı tarafı tarafından yada onun yardımcısı tarafından yapılması halinde aldatma gerçekleşmiş olur. Fakat Türk Borçlar Kanunu'nun 36.

⁵Antalya,s.236.

⁶Antalya,s.237; Kılıçoğlu,s.213

maddesinin ikinci fıkrasındaki şartların bulunması halinde de üçüncü kişi tarafından yapılan aldatma eylemi de sözleşmenin geçerliliğini etkilemektedir.

Dava konusu olayımızda, davacıya murisinden kalan ticari minibüsün satış işleminin karşı tarafı olan davalının aldatma eylemi sonucu sözleşme kurulduğundan bahisle karşı tarafın aldatması söz konusudur.

bbb. Üçüncü Kişinin Aldatması

Üçüncü kişinin aldatması, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 36. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir.

Üçüncü kişinin aldatmasının sözleşmenin geçerliliğini etkilemesi için sözleşmenin karşı tarafının aldatmayı biliyor veya bilebilecek durumda olması gerekmektedir. Nitekim bu durumda karşı taraf aldatmayı bilmesine rağmen susarak olumsuz aldatma fiili gerçekleştirmiştir. Sözleşmenin karşı tarafının üçüncü kişinin aldatmasından bilgi sahibi değil veya bilgi sahibi olması da mümkün değilse aldatma sebebiyle sözleşmenin hükümsüzlüğü söz konusu olamayacaktır. Bu durumda aldatılan esaslı yanılma hükümlerine başvurarak sözleşmeyi hükümsüz hale getirebilecektir. Üçüncü kişinin aldatma eylemi aynı zamanda haksız fiil teşkil ettiği için aldatılan taraf, üçüncü kişiden haksız fiil hükümlerine göre zararının tazminini isteyebilecektir.

Sözleşmenin karşı tarafının temsilcisi veya yardımcı şahısları(aracı,acentav.b.), tüzel kişilerin organları üçüncü kişi sayılmazlar. Bunlar tarafından yapılan aldatma eylemleri sanki karşı tarafın kendisi yapmışçasına hüküm doğurur. İşbu aldatma eylemleri taraf aldatması sayılmaktadır. Burada sözleşmenin tarafının aldatma eylemini bilmesinin veya bilmesi gerekmesinin koşulu aranmamaktadır.⁷

b. Aldatma Kastı

Aldatma kastı, aldatmanın kurucu unsurlarından biridir. Bu sebeple aldatma kastı olmaması halinde aldatma gerçekleşmez. Aldatan kişinin karşı tarafı sözleşme yapmaya ikna etmek amacıyla bile bile kasten hareket etmesi gerekmektedir.⁸Aldatan, aldatma eyleminde bulunmasaydı karşı tarafının sözleşmeyi yapmayacağını bilmelidir.

Aldatma da ki kast unsurunun Ceza Hukukundaki kast unsuru ile karıştırılmaması gerekmektedir. Burada bulunun kast için herhangi bir kasıtlı davranış yeterlidir. Buradaki kast doğrudan kast da olabileceği gibi dolaylı(doluseventualis) kast da olabilmektedir.

⁷Kılıçoğlu,s.214;Oğuzman, M. Kemal / Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1, 11. Bası, İstanbul 2013, s.114; Antalya,s.238;Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, Ankara 2015,400-401; Akıntürk/ Ateş Kahraman,s.58.

⁸HGK.,9.2.2005, 1-7/47 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası); 1.HD., 5.7.2006, 6398/7843 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

Övünme amacıyla yapılan abartılı gerçek dışı beyanlar aldatmayı gerçekleştirmez. Fakat övünen kişi gerçek dışı beyanları ile sözleşmenin kurulmasına sebep olduğunu biliyor ise aldatma hükümleri uygulanabilir.⁹

Tanıtım ve reklamlardaki abartılı ifadelerde aldatma kastı bulunmaz. Bu sebeple tanıtım ve reklamlardaki gerçek dışı beyanlar aldatma sayılmaz. Tanıtım ve reklamlar genele yönelik davranışlar olmasına karşın aldatma kastı ile yapılan davranışlar özele ve somut olaya yöneliktir. Ayrıca kişinin yapılan reklamdaki bilgilerle yetinmeyip, reklam konusu şeyi araştırarak sözleşme yapma imkânı bulunmaktadır. Bu nedenlerle tanıtım ve reklamlardaki abartılı ifadeler aldatma sebebiyle sözleşmenin iptaline yol açmamaktadır.¹⁰

Dava konusu olayda ise davalı M.Ç. muris adına kayıtlı bulunan minibüsü "adınıza naklettireceğim" diye kandırıp, davacı E.Ç. 'yi notere götürmüştür. Sonrasında ise muristen kalan ticari minibüsün kendi adına kaydedilmesini sağlamıştır. Davalı M.Ç.' nin "adınıza naklettireceğim" şeklindeki gerçeğe aykırı beyanı ile davacı E.Ç.'nin notere gitmesini sağlayan davranışı aldatma kastının mevcut olduğunu açıkça göstermektedir.

c. Aldatma Hukuka Aykırı Olmalı

Kanunda açıkça dile getirilmemiştir fakat aldatma fiilinin hukuka aykırı olması gerekmektedir. Kanaatimizce, kanun koyucu aldatmanın hukuka aykırı olması gerektiğini kendi içinde barındırdığını düşünmektedir.¹¹

Dava konusu olayımızda, dava konusu ticari minibüsün murisin yasal mirasçıları olan davacılar adına yasal olarak devredilmesi gerekirken işbu miras konusu ticari minibüsün murisin yasal mirasçısı olmayan davalı M.Ç. adına devredilmesi hukuka aykırıdır. Bu sebeple, kanaatimizce aldatmanın hukuka aykırı olma unsuru da olayımızda bulunmaktadır.

d. İlliyet Bağı

Aldatma fiili ile sözleşmenin yapılması arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Sebep sonuç ilişkisi tarafından bakıldığında aldatma eyleminin sebep, sözleşmenin yapılmasının sonuç olması gerekmektedir. Aldatmanın sözleşmenin kurulmasının zorunlu şartı (condicio sine quanon) olması gerekmektedir. Aldatılan tarafın yapmış olduğu sözleşmeyi ya hiç yapmayacak ya da daha iyi şartlarda yapacak olması gerekmektedir. Sebep sonuç ilişkisi bazı durumlarda sözleşmenin sadece bazı kısımlarına ilişkin olabilmektedir. Bu durumda ise kısmi geçersizlik söz konusu olur.

aa. Asli Aldatma

Aldatma fiili gerçekleşmeseydi, sözleşmenin tarafı sözleşmeyi hiç yapmayacak idiyse asli aldatma söz konusu olacaktır.¹² Örneğin, sahte tabloyu satın almaması gibi.¹³

⁹Oğuzman/Öz,s.113.

¹⁰Kılıçoğlu,s.215;Oğuzman/Öz, s.113.

¹¹Antalya,s.239; Eren,s.401.

¹²Eren,s.400.

¹³Antalya,s.239;Hatemi /Gökyayla,s.94-95.

Dava konusu olayda, davalı M.Ç.'nin davacı E.Ç.'ye karşı aldatma fiili gerçekleşmeseydi muristen kalan dava konusu ticari minibüsün satış işleminin gerçekleşmeyeceği ortadadır. Bu sebeple olayımızda asli aldatmanın mevcut olduğu görülmektedir.

bb. Fer'i Aldatma

Aldatma fiili gerçekleşmeseydi, sözleşmenin tarafı sözleşmeyi daha iyi şartlarda yapacak idiyse fer'i aldatma(dolusincidens) söz konusu olacaktır.¹⁴Örneğin, sahte tabloyu daha iyi bir şart olan daha ucuza almaması gibi.¹⁵

3. Aldatmanın Sonuçları

a. Sözleşmenin Hükümsüz Hale Getirilmesi

Aldatılan kişinin irade sakatlanmasına uğraması sebebiyle sözleşmeye bağlı olmama hakkı bulunmaktadır. Aldatılan kişi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 39. maddesi uyarınca aldatmayı öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde sözleşme ile bağlı olmadığı iradesini açıklayabilmektedir.¹⁶Bir diğer irade sakatlığı hali olan yanılmada olduğu gibi aldatmada da aldatma öğrenilmemişse bunu ileri sürmenin üst sınırına kanunda yer verilmemiştir. Bu durumda 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu' nun genel zamanaşımı süresi olarak kabul etmiş olduğumuz 146. maddesinde bulunan on yıllık sürenin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple sözleşmenin kurulmasından itibaren on yıllık sürenin geçmesinin ardından aldatma nedeniyle sözleşmenin hükümsüzlüğünün ileri sürülemeyeceği kabul edilmektedir.¹⁷

Aldatılanın, aldatma nedeniyle hükümsüzlük hakkını kötüye kullanmaması gerekmektedir. Üçüncü kişinin aldatmasında da bu uygulamaya yer verilmesi gerekmektedir.¹⁸ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 34. maddesinde diğer bir irade bozukluğu hali olan yanılmaya ilişkin dürüstlük kuralının kıyasen aldatmada da uygulanması gerektiği benimsenmiştir. Fakat 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 34. maddesinin ikinci fıkrasının kıyasen aldatma halinde uygulanmasının uygun olmadığı kanaatindeyim. Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 34. maddesinin ikinci fıkrasının dürüstlük kuralını düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 2. maddesinden farklı olarak açıkça zarara uğramış olmasını aramamıştır. Ayrıca, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 34. maddesinin ikinci fıkrası beyan yanılmalarına ilişkin getirilmiş bir maddedir. Aldatmada ise genel olarak saik yanılmaları söz konusudur. Bu sebeple de bu kuralın uygulanmaması gerekmektedir.¹⁹

Dava konusu olayda, davacı E.Ç. , davalı M.Ç.' nin aldatma fiili neticesinde 11.1.2001 tarihinde davalı tarafından notere götürülerek özel vekâletname ile davacı E.Ç.'nin murisi adına kayıtlı olan ticari minibüsü davalı M.Ç.' ye satması için dava dışı Medeni Ç.'i vekil

¹⁴Eren,s.400.

¹⁵Antalya,s.240; Hatemi /Gökyayla,s.94-95.

¹⁶Kılıçoğlu,s.216; Eren,s.401; Kayar, İsmail: Borçlar Hukuku Genel Hükümler / Özel Borç İlişkileri, 9. Bası, Ankara 2014,s.91.

¹⁷Kılıçoğlu,s.216; Eren,s.401.

¹⁸Kılıçoğlu,s.216.

¹⁹Antalya,s.242.

tain etmiştir. Bunun üzerine 13.9.2001 tarihinde vekil Medeni Ç. davalı M.Ç.' ye dava konusu ticari minibüsü satmıştı. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kararında ise davacı E.Ç.'nin yerel mahkemedeki davasını hangi tarihte açmış olduğu belirtilmemiştir. Yerel mahkemenin dava karar tarihi ise 27.03.2003 tarihidir. Her ne kadar kararda davanın açılma tarihi belirtilmemişse de aldatma fiili ile davanın karara çıkması arasında iki sene gibi kısa ve makul bir süre olduğu görülmektedir. Yine inceleme konusu olan kararda davalı E.Ç. tarafından davanın yasal süre olan bir içinde açılmadığına dair herhangi bir savunması da bulunmamaktadır. Bu sebeple olayımızda aldatılan kişi olan davacı E.Ç.'nin hak düşürücü süre olan bir yıllık süre içerisinde davasını açtığını kanaatindeyim.

b. Hükümsüzlük Halinde İade Yükümlülüğü

Aldatma nedeniyle sözleşmenin hükümsüzlüğü durumunda tarafların aldıklarını iade yükümlülükleri doğmaktadır. Bu yükümlülük ise sebepsiz zenginleşme hükümlerinden kaynaklanmaktadır.²⁰

Dava konusu olayda, davacı E.Ç.'nin satış iradesinin bulunmadığı ve bedeli de almadığı; bu nedenlerle söz konusu satış işleminin aldatma sonucu meydana geldiğinden bahisle yerel mahkemece satıştan önceki malikler adına tesciline karar verilmiş ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca ise dava konusu ticari minibüsün davacılara ait olduğunun tespitine karar verilmiştir. Böylece sözleşmenin hükümsüzlüğü sonucunda dava konusu ticari minibüsün davacılar adına devredilerek iadesi söz konusu olmaktadır.

c. Zararın Tazmini

aa. Sözleşmenin İptali Halinde

Aldatan kişi, sözleşme öncesi sorumluluklarından diğer bir ifadeyle sözleşme görüşmelerinden doğan (culpa in contrahendo) sorumluluk halinden sorumludur.²¹ Sözleşme hükümsüz hale geldiğinde artık sözleşmeye dayanmak mümkün olmayacağından aldatan kişinin sözleşme öncesi kusurlu davranışlarına dayanılacaktır. Bu durumda tazmine ilişkin taleplerde sözleşmelere ilişkin hükümlerin uygulanması söz konusu olabilecektir. Fakat aldatma fiili aynı zamanda bir haksız fiilde olduğundan burada haksız fiil hükümlerinden de yararlanılabilecektir. Bu sebeple, burada sözleşmeye ilişkin ve haksız fiil hükümlerine ilişkin kanun hükümlerinin yarışması söz konusudur.²² Aldatılan şartlara göre tercih ederek dilediğini kullanabilecektir.²³

bb. Sözleşmenin Geçerliliğine Rağmen Zararın Tazmini

Bir diğer irade bozukluğu hali olan yanılmadan farklı olarak aldatmada sözleşme hükümsüz olmasa dahi aldatılan kişi zararını tazmin yoluna gidebilmektedir. Bu husus 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 39. maddesinin ikinci fıkrasında açık olarak

²⁰Kılıçoğlu,s.216.

²¹Eren,s.402; Kılıçoğlu,s.216.

²²Kılıçoğlu,s.217.

²³Eren,s.401.

düzenlenmiştir.²⁴İşbu maddeye göre aldatılan kişi sözleşmeye onam vermiş olup, iptal etmese bile uğramış olduğu zararlarının tazminini isteyebilecektir. Aldatılan tarafından sözleşmenin onanması halinde zararın tazmin edilmesinin hukuksal dayanağı ise sözleşme öncesi sorumluluklarından (culpa in contrahendo) kaynaklanmaktadır²⁵. Aldatılan kişinin zararını tazmininde baskın görüş olarak sadece menfi(olumsuz) zararın istenebileceği savunulmaktadır. Fakat bazı yazarlar müspet (olumlu) zararında istenebileceğini savunmuşlardır.²⁶

Aldatılan kişinin sözleşmeyi onamasına rağmen değişik zararları ortaya çıkabilir. Özellikle aldatılan kişi sözleşmenin iptali dışında bunlarında tazminini isteyebilir. Örneğin; aldatılan kişi sözleşmenin yapılması için bazı masraflar yapmış olabilir.²⁷

4. Aldatmanın İspatı

Aldatmada ispat külfeti aldatılan taraftadır. Aldatma fiili, aynı zamanda bir haksız fiil olduğu için her türlü delil ile ispat edilebilir. Buna karşılık aldatanında aksini ispat hakkı bulunmaktadır. Buna göre aldatan, aldatılanın aldatma fiili olmasaydı da aldananın sözleşmeyi yapacağını ispat etmesi gerekmektedir.²⁸

Dava konusu olayımızda, aldatma fiili bulunmaktadır. Aldatma fiili ise aynı zamanda bir haksız fiil olduğundan her türlü delil ile ispat hakkı bulunmaktadır. Dava konusu olayımızda ise davacının davasının ispatında; tanık ifadelerinden, noter kayıtlarından, hayatın olağan akışına aykırı olma karinesinden, ayrıca Sulh Hukuk Mahkemesince yapılan tespitlerden delil olarak yararlanılmıştır.

V. SONUÇ

Olayımızda murisin kardeşi olan davalı M.Ç. davacıların murisi adına kayıtlı bulunan ticari minibüsü davacı E.Ç. adına naklettireceğini söyleyerek davacı E.Ç.'yi kandırarak notere gitmesini sağlamıştır. Fakat 11.1.2001 tarihinde noterde yapılan işlemde davacı E.Ç., murisin diğer kardeşi olan dava dışı Medeni Ç. 'ye davalı M.Ç.'ye muristen kalan ticari minibüsü satması için vekalet vermiştir. 13.9.2001 tarihinde davacı E.Ç.'nin dava dışı Medeni Ç.'ye vermiş olduğu vekaletname ile davalı M.Ç.'ye ticari minibüsün satış işlemi yapılmıştır. Bunun üzerine davacı E.Ç. yerel mahkemede açmış olduğu davasında satış işleminin iptalini talep etmiştir.

Yerel mahkeme davacı E.Ç.'nin davalı M.Ç. tarafından kandırılarak aldatıldığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermiştir. Yargıtay Özel Dairesi ise, aldatma iddiasının kanıtlanamadığı sonuç ve kanaatine vararak yerel mahkemenin davanın kabulüne ilişkin kararının bozulmasına karar vermiştir.Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise tanık ifadeleri ve diğer delileri daha kapsamlı bir şekilde değerlendirerek,muris adına kayıtlı minibüsün davacı

²⁴Kılıçoğlu,s.217.

²⁵Kılıçoğlu,s.217; Eren,s.402.

²⁶Eren,s.402; Kılıçoğlu,s.217;Oğuzman/Öz, s.115.

²⁷Eren,s.401; Kılıçoğlu,s.217.

²⁸Eren,s.402.

E.Ç. tarafından 11.1.2001 tarihli vekâletnamenin tanzimi sırasında noterde bulunan davalıya satışının doğrudan yapılması yerine, davacının Medeni Ç. isimli kişiyi vekil tayin etmesi ve davalıya satışın vekil eliyle gerçekleştirilmesinin hayatın olağan akışına uygun bulunmadığı satış akdinde satış bedelinin hemen alındığı belirtilmesine karşın, davalının satış bedelini satış tarihinden önce ödediğini savunmasının çelişki oluşturduğu, tanık anlatımlarına göre, davalının davacıyı, muris adına kayıtlı bulunan minibüsü davacı adına naklettireceğine inandırıp, kandırarak notere götürdüğü, bu haliyle vekâletin ve buna dayalı satış sözleşmesinin aldatmaya dayalı olduğunun kanıtlandığı sonucuna varmıştır.

Kanaatimizce, yerel mahkemenin ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun gerekçelendirmesi doğrultusunda, incelenen karar konusu olayda aldatmanın unsurları olan aldatma fiili, aldatma kastı, hukuka aykırılık ve illiyet bağı bulunduğu ve Yargıtay Özel Dairesinin görüşünün aksine davada aldatma fiilinin ispatlandığı sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

Akıntürk, Turgut / Ateş Kahraman, Derya: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri, 23. Baskı, İstanbul 2014.

Antalya, Gökhan: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, 1. Baskı, İstanbul 2012.

Ayan, Mehmet: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Konya 2012.

Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, Ankara 2015.

Hatemi, Hüseyin / Gökyayla, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 2.Bası, İstanbul 2012.

Kayar, İsmail: Borçlar Hukuku Genel Hükümler / Özel Borç İlişkileri, 9. Bası, Ankara 2014.

Kayıhan, Şaban: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4.Baskı, Ankara 2014

Kılıçoğlu, Ahmet M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19. Bası, Ankara 2015.

Nart, Serdar: Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Hükümler, 1. Baskı, Ankara 2014.

Oğuzman, M. Kemal / Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1, 11. Bası, İstanbul 2013.

Reisoğlu, Safa: Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Bası, İstanbul 2013.

İNCELENEN HUKUK GENEL KURULU KARARI

T.C.

YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

E. 2005/4-17

K. 2005/70

T. 16.2.2005

- **HİLE NEDENİYLE SATIŞ İŞLEMİNİN İPTALİ TALEBİ (Noterde Bulunan Davalıya Satışının Doğrudan Yapılması Yerine Vekil Eliyle Gerçekleştirilmesinin Hayatın Olağan Akışına Uygun Bulunmadığı - Talebin Kabul Edileceği)**
- **VEKİL ELİYLE SATIŞ (Hile Nedeniyle Satış İşleminin İptali Talebi - Noterde Bulunan Davalıya Satışının Doğrudan Yapılması Yerine Vekil Eliyle Gerçekleştirilmesinin Hayatın Olağan Akışına Uygun Bulunmadığı)**
- **HİLENİN İSPATI (Satış İşleminin İptali Talebi - Noterde Bulunan Davalıya Satışının Doğrudan Yapılması Yerine Vekil Eliyle Gerçekleştirilmesinin Hayatın Olağan Akışına Uygun Bulunmadığı)**
- **ÇELİŞKİLİ SAVUNMA (Satış Akdinde Satış Bedelinin Hemen Alındığı Belirtilmesine Karşın Davalının Satış Bedelini Satış Tarihinden Önce Ödediğini Savunması - Hile Nedeniyle Vekil Eliyle Yapılan Satış İşleminin İptali Talebi)**

818/m. [28](#)

ÖZET : Dava, hile nedeniyle davacılar vekili tarafından davalıya yapılan satış işleminin iptali istemine ilişkindir. Miras bırakan adına kayıtlı minibüsün davacı E. tarafından 11.1.2001 tarihli vekaletnamenin tanzimi sırasında noterde bulunan davalıya satışının doğrudan yapılması yerine, davacının M. isimli kişiyi vekil tayin etmesi ve davalıya satışın vekil eliyle gerçekleştirilmesinin hayatın olağan akışına uygun bulunmadığı satış akdinde satış bedelinin hemen alındığı belirtilmesine karşın, davalının satış bedelini satış tarihinden önce ödediğini savunmasının çelişki oluşturduğu, tanık anlatımlarına göre, davalının davacıyı, muris adına kayıtlı bulunan minibüsü davacı adına naklettireceğine inandırıp, kandırarak notere götürdüğü, bu haliyle vekaletin ve buna dayalı satış sözleşmesinin hileye dayalı olduğunun kanıtlandığı sonucuna varılmıştır.

DAVA : Taraflar arasındaki "Hile Nedeniyle Satış İşleminin İptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda: Bismil Asliye Hukuk Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 27.03.2003 gün ve 2003/7 E, 2003/217 K. sayılı kararın incelenmesi Davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 4.Hukuk Dairesinin 9.3.2004 gün ve 2003/7788 E, 2004/2937 K. sayılı Kararıyla:

(...Dava, hile nedeniyle davacılar vekili tarafından davalıya yapılan satış işleminin iptali istemine ilişkindir.

Dosya içeriğinden davacıların murisi adına kayıtlı bulunan ticari minibüsü davalıya satması için dava dışı M. 'nin davacılar tarafından 11.1.2001 tarihinde noterden vekil tayin edildiği, davacılar vekili Medeni'nin 13.9.2001 tarihinde minibüsü davalıya noterden satmış olduğu anlaşılmaktadır.

Davacı; epilepsi hastası ve cahil olduğunu belirterek davalının "minibüsü adınıza naklettireceğim" diye kendisini kandırıp notere götürdüğünü ve 11.1.2001 tarihli vekaleti düzenlettirdiğini, noterde davalıya direkt satış yapma olanağı varken davalıya satması için M. 'yi vekil tayin etmesinin anlamsız olduğunu ve hileyi gösterdiğini ileri sürmüştür.

Dinlenen davacı tanıkları davalı ile davacı E.'nin babası arasındaki konuşmayı ve davalı ile E. 'nin notere minibüsü davacı adına nakletmek için gittikleri hakkında anlatımda bulunmuşlardır.

Dosyadaki bilgi, belge ve anlatımlar incelenip değerlendirildiğinde; iddia edildiği gibi davalının davacıyı notere götürdüğü (11.1.2001 tarihinde) açık olmadığı gibi, 11.1.2001 tarihli vekaletnamede parmak izi yerine imza kullanması nedeniyle davacı E. 'nin okur yazar olduğu ve imzaladığı bu belgenin M. isimli kişiyi vekil tayin eden bir belge olduğunu rahatlıkla anlayabileceği, resmi bir yer olan noterlikte düzenlenen resmi belgelerde yazılanların aksinin ileri sürülerek geçersizliğinin ve hile iddiasının kanıtlanamadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Şu durum karşısında davanın reddedilmesi gerekirken mahkemece soyut gerekçelerle davanın kabulüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir...)

Gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve direnme kararının verildiği tarih itibarıyla HUMK'un 2494 sayılı yasa ile değişik 438/11. fıkrası hükmü gereğince duruşma isteği reddine karar verilip dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR : Dava, hile nedeniyle davacılar vekili tarafından davalıya yapılan satış işleminin iptali istemine ilişkindir.

A-DAVACININ İSTEMİNİN ÖZETİ:

Davacılar vekili; Muris M. Ç. 3.4.2000 tarihinde vefatından sonra geride kalan mirasçıları davacı E. ve reşit olmayan üç çocuğunun destek ve yardıma muhtaç olmasını fırsat bilen murisin kardeşleri davalı M. ile dava dışı M. 'nin, davacıların mallarını ele geçirme çabasına giriştiklerini; Bu amaçla davalının, muris adına kayıtlı bulunan minibüsü "adınıza naklettireceğim" diye kandırıp, davacı E. 'yi notere götürdüğünü; ancak hile ile düzenlenen 11.1.2001 tarihli vekaletnamede, muris adına kayıtlı minibüsü davalıya satması için dava dışı M. 'nin davacılar tarafından vekil tayin edildiği, bu vekaletnameye istinaden dava konusu minibüsün vekil eliyle 13.9.2001 tarihinde noterden davalıya satıldığını; Davacının satış iradesi bulunmayıp, satış bedelini de almadığını, dolayısıyla vekaletin ve satış sözleşmesinin

hileye dayalı olduğunu ileri sürerek, davalıya yapılan satış işleminin iptaline karar verilmesini istemiştir.

B-DAVALI CEVABININ ÖZETİ:

Davalı vekili; Davacının noterde düzenlenen özel vekaletname ile vekil tayin ettiği dava dışı Medeni Çetin ile müvekkili arasında yapılan satış sözleşmesinin geçerli olduğunu ve satış bedelini satış sözleşmesinden önce davacı Emine'ye ödediğini savunarak, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

C-YEREL MAHKEME KARARININ ÖZETİ:

Yerel mahkeme; "Davacıların bizzat daha kolay ve masrafsız olarak davalı ile doğrudan satış sözleşmesi yapmak imkanı var iken, daha dolambaçlı ve masraflı bir yol olan vekaletname tanzimi ve satışın vekil eliyle gerçekleştirilmesi vekaletname tanzim tarihi ile satış tarihi arasında uzun sayılabilecek bir sürenin geçmiş olması ve murise ait eşyaların davacılar vekili ile davalı tarafından zorla götürülmesi karşısında davacının hile ile kandırıldığının anlaşıldığı" gerekçesiyle "Davanın kabulü ile, 21 DE 494 plakalı araca ilişkin 13.9.2001 tarihli satışın iptaline ve satıştan önceki malikler adına tesciline" karar vermiştir.

D-TEMYİZ EVRESİ, BOZMA VE DİRENME:

Davalı vekilince temyiz edilen karar, Özel Daire'ce yukarıda yazılı gerekçeyle bozulmuş; Yerel mahkeme önceki gerekçesini tekrarlayarak direnme kararı vermiştir.

E-MADDİ OLAY:

Dosya içeriğine göre davacı E. Ç.'in eşi M. Ç.'nin 3.4.2000 tarihinde öldüğü ve geride davacı E. ile diğer davacılar reşit olmayan üç çocuğunu bıraktığı; 11.1.2001 tarihli özel vekaletname ile davacı E. 'nin muris adına kayıtlı bulunan dava konusu minibüsü davalıya satması için dava dışı M.Ç. 'yi vekil tayin ettiği; Davacılar vekili M. 'nin bu vekaletnameye dayanarak minibüsü davacılar vekaleten 13.9.2001 tarihinde davalıya sattığı anlaşılmaktadır.

Vekil tayin edilen M. Ç.. davalı M. Ç. ve davacıların miras bırakanı M.Ç. kardeşidir.

F-GEREKÇE:

Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasındaki uyuşmazlık; Davacı tarafça vekaleten ve buna dayalı satış sözleşmesinin hileye dayalı olduğunun ispatlanıp ispatlanmadığı noktasındadır.

Dinlenen davacı tanıkları; davacı E.'nin babasının yanına gelen davalının, "arabayı E. 'nin üzerine geçireceklerini" söyleyerek babasından Emine'yi sorduğunu daha sonra E.'nin gelmesi üzerine birlikte notere gittiklerini beyan etmişlerdir.

Bismil Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2003/1 D. İş sayılı dosyasında; davacıların miras bırakanına ait eşyalar vekil M.Ç.'nin evinde tespit edilmiş; o dosyada dinlenen davacı tanığı murise ait eşyaların ablaları tarafından vekil Medeni'nin evine götürüldüğünü davacı E.'nin de üç çocuğuyla birlikte babasının evine gittiğini, ifade etmiştir.

Tüm bu delillerin ışığında maddi olgu değerlendirildiğinde; Miras bırakan adına kayıtlı minibüsün davacı E. tarafından 11.1.2001 tarihli vekaletnamenin tanzimi sırasında noterde bulunan davalıya satışının doğrudan yapılması yerine, davacının M. isimli kişiyi vekil tayin etmesi ve davalıya satışın vekil eliyle gerçekleştirilmesinin hayatın olağan akışına uygun bulunmadığı satış akdinde satış bedelinin hemen alındığı belirtilmesine karşın, davalının satış bedelini satış tarihinden önce ödediğini savunmasının çelişki oluşturduğu, tanık anlatımlarına göre, davalının davacıyı, muris adına kayıtlı bulunan minibüsü davacı adına naklettireceğine inandırıp, kandırarak notere götürdüğü, bu haliyle vekaletin ve buna dayalı satış sözleşmesinin hileye dayalı olduğunun kanıtlandığı sonucuna varılmıştır.

1- Açıklanan bu olgular itibariyle, bozma kararındaki saptamada isabet bulunmamaktadır; Yerel mahkemenin bu yöne ilişkin direnme gerekçesi ve aracın satışının iptaline dair direnme kararı yerindedir. Bu nedenle davalı vekilinin sair temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2- Ne varki, araç sahiplerinin araçlarını yetkili kuruluşa tescil ettirmesi idari işlem niteliğinde bulunduğundan, mahkemece "Aracın davacılara ait olduğunun tespitine" hükmedilmesi gerekirken, açıklanan yön gözden kaçırılarak, yazılı şekilde "Aracın satıştan önceki malikler adına teselline" karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. Ne var ki, bu yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden, kararın hüküm fıkrası açıklanan şekilde değiştirilmek ve hüküm fıkrasının ikinci bendinde yazılı, "Satıştan önceki malikler adına teselline" kelimelerinin çıkarılarak, yerine "Dava konusu aracın davacılara ait olduğunun tespitine" yazılmak suretiyle düzeltilerek onanması, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 438/7. maddesi gereği görülmüştür.

SONUÇ: Açıklanan gerekçeyle; (2) nolu bentte yazılı nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüne, temyiz olunan 29.9.2004 gün ve 2004/727-786 sayılı direnme kararının hüküm fıkrasının yukarıdaki şekilde değiştirilmesine; hüküm fıkrasının (2) nolu bendinde yazılı "Satıştan önceki malikler adına tesciline" kelimeleri çıkarılarak, yerine "Dava konusu aracın davacılara ait olduğunun tespitine" kelimelerinin yazılmasına; direnme kararının hüküm fıkrası değiştirilmiş şekliyle ONANMASINA, aşağıda dökümü yazılı (518,79 YTL) ilam harcının temyiz edenden alınmasına 16.2.2005 gününde oyçokluğu ile karar verildi.